

РЕЦЕНЗІЯ

*Лойко Л.І., Інституту держави і права імені В. М. Корецького
Національної академії наук України*

ПРОЦЕСИ ЕТНОПОЛІТИЧНОЇ ІНТЕГРАЦІЇ ТА ДЕЗІНТЕГРАЦІЇ В СУЧАСНОМУ СВІТІ¹

*(Рецензія на монографію В. А. Явір «Етнополітична інтеграція
та дезінтеграція у сучасному світі: політико-правовий концепт».
Київ: Логос, 2018. 448 с.)*

Актуальність дослідження процесів етнополітичної інтеграції та дезінтеграції поза сумнівом, особливо в межах української етнополітології. Анексія Автономної Республіки Крим Російською Федерацією, втрата контролю над частинами Донецької та Луганської областей – все це прояви більш глибокого за сукупністю причин і наслідків та більш тривалого у часі процесу – етнополітичної дезінтеграції, який може мати різні форми і характеризуватися більш звичними для політичного дискурсу поняттями – сепаратизм, агресія, загарбання, втрата державою частини її територій, іредентизм, анексія, сецесія. Однак всі вони є проявами етнополітичної дезінтеграції, визначення, суть, зміст, причини та наслідки якої ретельно проаналізовані автором монографії.

Не менш актуальним викликом для України є процес етнополітичної інтеграції у вигляді реінтеграції тимчасово окупованих територій Криму та Донбасу, яку автор монографії слушно пропонує проводити в межах державної етнонаціональної політики, оскільки прорахунки саме в цій сфері призвели до формування відцентрових тенденцій на Півдні та Сході України. Попередні спроби етнополітичної інтеграції у вигляді подолання етнокультурного та етнополітичного розколу Україна провалила. Наразі політику реінтеграції

¹ Явір В. А. Етнополітична інтеграція та дезінтеграція у сучасному світі: політико-правовий концепт : монографія. Київ : Логос, 2018. 448 с.

Україні доведеться проводити в складних умовах етнополітичного конфлікту, зовнішньополітичного тиску, гібридної війни. Контекст та особливості реінтеграції України детально досліджуються в монографії, що вказує на її гостру актуальність та високий рівень не лише наукової, а й прикладної новизни.

Монографія характеризується високим рівнем новизни - автор пропонує власні визначення етнополітичної інтеграції та дезінтеграції та авторську класифікацію рівнів (вимірів) цих процесів. Всі ці поняття та терміни детально обґрунтовані - спираються на ретельний аналіз попередній спроб їх визначення в суспільних науках. При цьому В. А. Явір не обмежується визначенням лише об'єкта дослідження, а пропонує також авторське визначення супутніх політичних явищ, зокрема етнополітичної технології як системи засобів, методів, процедур, пов'язаних з використанням етнічного фактора і спрямованих на досягнення політичних цілей. Це вказує на високий науковий рівень рецензованої монографії.

Автор використовує велику кількість фундаментальних та прикладних наукових праць вітчизняних і зарубіжних вчених, присвячених інтеграційно-дезінтеграційній проблематиці. Причому не обмежується лише доробком етнополітології, а залучає дослідження зі сфери економіки, філософії, соціології, міжнародних відносин, які розкривають або стосуються тих чи інших аспектів етнополітичної інтеграції або дезінтеграції. Відтак відзначимо застосований автором міждисциплінарний підхід, який надає особливої наукової цінності монографії і презентує оригінальний підхід до вивчення етнополітичної інтеграції та дезінтеграції.

Відомо, що ґрунтовність, фундаментальність та достовірність будь-якого дослідження, значною мірою залежить від використаного в ньому теоретико-методологічного інструментарію та рівня майстерності володіння ним самого дослідника. У цьому контексті монографічне дослідження заслуговує на високу оцінку, оскільки в ньому ефективно використано близько двох десятків найбільш потужних на сьогодні як загальних, так і спеціальних підходів та методів наукового дослідження політичних та етнополітичних проблем, зокрема процесів етнополітичної інтеграції та дезінтеграції. Серед них слід відзначити такі методи як моделювання, прогнозування, вивчення конкретних випадків (case-study), синтетичний (композиційний) та метод екстраполяції. Останні не так часто застосовуються у етнополітичних студіях, але автор монографії демонструє майс-

терність в оперуванні ними, наполегливо вивчаючи природу, суть та зміст етнополітичної дезінтеграції як в широкому, так і вузькому розумінні.

Монографія є логічним, завершеним дослідженням, яке повинно спонукати політиків до вирішення виявлених проблем, пов'язаних з протидією дезінтеграційним викликам та забезпеченням реінтеграції тимчасово окупованих територій. При цьому вона спирається на солідний науково-методологічний доробок та презентує досвід протидії етнополітичній дезінтеграції в зарубіжних державах.